

MARIAN KANIOR OSB

Życie i działalność śp. o. Franciszka Małaczyńskiego OSB (1920–2009)

W poniedziałek 30 listopada 2009 roku o godzinie 2⁴⁰ w nocy w Szpitalu Wojskowym przy ul. Wrocławskiej 1–3 w Krakowie zmarł o. dr Franciszek Stanisław Małaczyński, mnich Opactwa Benedyktynów w Tyńcu. Uroczystości pogrzebowe z udziałem Stanisława kard. Dziwisza, arcybiskupa metropolity krakowskiego, Franciszka kard. Macharskiego, abpa Stanisława Nowaka, metropolity częstochowskiego, i bpa Jana Zająca, a także licznych duchowieństwa diecezjalnego i zakonnego, sióstr zakonnych, współbraci benedyktynów z Tyńca, Lubinia, Biskupowa, Bacurowa (Słowacja) oraz wiernych parafii odbyły się 4 grudnia 2009 w kościele tyńieckim. Na cmentarz trumnę ze zmarłym nieśli benedyktyni tyńieccy. Złożono ją w kwaterze benedyktynów na cmentarzu parafialnym w Tyńcu.

Okres młodości, seminarium i pierwsze lata kapłaństwa

Stanisław Marian Małaczyński, syn Mariana i Wandy Walerii z Góreckich, urodził się 18 sierpnia 1920 roku we Lwowie¹. Został ochrzczony w kościele parafialnym św. Marii Magdaleny. W zakresie szkoły podstawowej naukę pobierał w Szkole Ćwiczeń przy Państwowym Seminarium Nauczycielskim Męskim we Lwowie. Już w szkole podstawowej związał się z harcerstwem polskim, a jako gimnazjalista był uczestnikiem kilku obozów harcerskich. Jeszcze w wieku szkolnym Stanisława zmarli oboje rodzice: matka Wanda – 6 XI 1926, a ojciec Marian – 21 XI 1932.

¹ Archiwum Opactwa Tyńieckiego, L. 473/VI A/60, Testimonium nativitatis et baptismi Parochiae S. Mariae Magdalенаe 1229, Leopoli 6 octobris 1923.

Po śmierci rodziców Stanisławem i jego rodzeństwem opiekowali się członkowie rodziny Małaczyńskich: major Zdzisław Małaczyński (urzędowy opiekun) i ciotka Rudzińska. Dzięki tej opiece Stanisław mógł uczęszczać w latach 1931–1938 do IV Gimnazjum im. Jana Długosza we Lwowie. Po maturze w roku 1938² abiturient Stanisław Małaczyński został przyjęty do Arcybiskupiego Seminarium Duchownego Obrządku Łacińskiego we Lwowie i w latach 1938–1943 studiował filozofię i teologię na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Jana Kazimierza we Lwowie³. Wypadki wojenne (zajęcie Lwowa przez wojsko Armii Czerwonej w roku 1939, wybuch wojny niemiecko-rosyjskiej w roku 1941) spowodowały różne trudności w studiach teologicznych kleryków Lwowskiego Arcybiskupiego Seminarium Teologicznego⁴. Jako alumn seminarium pełnił funkcje ceremoniarza i opracował ceremoniał dla kleryków. Mimo trudności klerycy przerabiali materiał przepisany programem studiów filozoficzno-teologicznych i przyjmowali kolejno niższe święcenia, a następnie wyższe. Alumn Małaczyński wraz ze swoimi kolegami kursowymi otrzymał tonsurę 31 grudnia 1939, niższe święcenia: ostiariusza i lektora dnia 3 listopada 1940, a egzorcysty i akolity 23 kwietnia 1941⁵. Dwa lata później po odbyciu należnych rekolekcji alumn Stanisław Małaczyński i jego koledzy otrzymali 16 maja 1943 subdiakoniat, 23 maja – święcenia diakonatu, a 6 czerwca 1943 – święcenia kapłańskie⁶. Następnego dnia odprawił pierwszą mszę świętą w kościele seminaryjnym, a w uroczystość Zesłania Ducha Świętego – uroczyste prymlie w kościele parafialnym⁷. Neoprezbiter ks. Stanisław Marian Małaczyński został skierowany przez władze kościelne jako duszpasterz (wikariusz) do Glinian, a następnie 1 stycznia 1944 do Tarnopola, gdzie pracował do czasu wyjazdu z Ukrainy⁸. Po repatriacji z Tarnopola

² Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 470/VI A/60, Odpis świadectwa dojrzałości dokonany przez notariusza Z. Huebnera w Warszawie 30 IX 1946.

³ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 469/ VI/A/60 Zaświadczenie Rektoratu Seminarium Duchownego O. Ł. 30 VIII 1945.

⁴ Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

⁵ Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

⁶ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 465/VI A/60, Testimonium ordinationis, ep. Eugeniusz, Leopoli 6 VI 1943.

⁷ Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

⁸ Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

w 1945 roku do Polski pracował początkowo jako duszpasterz na Śląsku. Od jesieni 1946 roku związał się z ośrodkiem w Laskach, gdzie pełnił obowiązki kapelana, ale także duszpasterzował w całej okolicy, gdyż dopiero za rządów prymasa Stefana Wyszyńskiego powstały nowe parafie w Lipkowie, Izabelinie i Laskach⁹. W tym czasie podjął studia teologiczne na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego i uzyskał 28 czerwca 1949 dyplom magistra teologii moralnej na podstawie rozprawy *De usu delectabilium według św. Tomasza z Akwinu i tomistów*, której promotorem był ks. prof. Z. Kozubski¹⁰.

Powołanie monastyczne

Zamiłowanie do liturgii u ks. Stanisława Małaczyńskiego pociągnęło za sobą tęsknotę do życia monastycznego. Toteż gdy ukończył studia licencjackie na Uniwersytecie Warszawskim, zwrócił się do swego ordynariusza abpa E. Baziaka z prośbą o pozwolenie na wstąpienie do Tyńca. Po otrzymaniu zgody 16 marca 1950¹¹ ks. Stanisław Małaczyński przybył w czerwcu tegoż roku na wzgórze tynieckie do odbudowującego się klasztoru benedyktyńskiego. Podczas obrzędu obłóczyn przy przyjmowaniu do nowicjatu przez przeora o. Karola van Oosta otrzymał imię zakonne Franciszek. We wrześniu tego roku rozpoczął nowicjat kanoniczny. W trakcie trwania nowicjatu oprócz normalnych zajęć nowicjackich już sprawował w kościele tynieckim różne obowiązki duszpasterskie¹². 21 września 1951 roku złożył pierwsze śluby zakonne i został mianowany katechetą w szkole powszechnej w Tyńcu oraz w szkole powszechnej w Kostrzu¹³. Uroczystą profesję monastyczną o. Franciszek złożył

---

⁹ Taką sugestię przedstawił ks. S. Małaczyński prymasowi S. Wyszyńskiemu podczas odwiedzin Lasek i rzeczywiście te parafie zostały utworzone z polecenia Prymasa. Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

¹⁰ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 466/VI/A/60, Dyplom magistra teologii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego nr 34/b, 6 lipca 1949.

¹¹ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 464/VI/A/60, Pismo Arcybiskupa E. Baziaka do ks. S. Małaczyńskiego, Lubaczów 16 III 1950.

¹² Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

¹³ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 157/VI/A/60: Dnia 19 VIII 1951 W. Br. Franciszek złożył prośbę o dopuszczenie go do ślubów mniszych. Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 158/IIA/52, Karta profesji monastycznej o. Franciszka na okres trzech lat.

dnia 21 marca 1955¹⁴ i nadal pracował przez kilka lat jako katecheta i wikariusz w parafii tynieckiej. W tym samym czasie, a także w latach następnych – obok o. Piotra Rostworowskiego i o. Pawła Sczanieckiego – uczestniczył jako wykładowca w wielu kursach liturgicznych urządzanych dla duchowieństwa na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie, w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie oraz w kilku seminariach duchownych w Krakowie. W 1957 roku ks. prof. Aleksy Klawek zaproponował benedyktynom tynieckim stałą współpracę w redagowaniu „Ruchu Biblijnego i Liturgicznego” i w ten sposób wszedł na długi okres do jego redakcji¹⁵.

Sekretarz Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski

Przez znaczną część swego życia benedyktyńskiego w Tyńcu o. Franciszek pełnił obowiązki sekretarza Komisji Episkopatu Polski ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego. Początki tej współpracy zaczęły się od powołania o. Franciszka Małaczyńskiego w 1953 roku do komisji liturgicznej nowego rytuału przez przewodniczącego Komisji Liturgicznej biskupa płockiego T. Zakrzewskiego¹⁶. Prace redakcyjne trwały trzy lata. Przez następne trzy lata trwała korespondencja z rzymską Kongregacją Obrzędów, która kwestionowała zbyt duży zakres języka polskiego, brzmienie przekładów itd. w stosunku do *Rituale Romanum*. Po zatwierdzeniu w 1959 roku polskiego rytuału przez Kongregację Obrzędów o. Franciszek podjął się trudu wydawniczego i współpracy z cenzurą państwową. Prace wydawnicze znowu trwały trzy lata. W tym czasie o. Franciszek Małaczyński opracował i wydał ulepszony dodatek z obrzędami liturgii dla chorych¹⁷. Przez cały okres, gdy przewodniczącym Komisji Liturgicznej był bp T. Zakrzewski, o. Fr. Małaczyński sprawował

¹⁴ Archiwum Opactwa Tynieckiego, L. 244/IIA/55, Karta profesji wieczystej.

¹⁵ Por. O. dr Franciszek Stanisław Małaczyński OSB (w 70-lecie urodzin), „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1–2 (1990), s. 1–2.

¹⁶ Zespół przygotowujący nowy rytuał polski pod przewodnictwem bpa Tadeusza Zakrzewskiego stanowili: bp Juliusz Buniek, ks. prof. Andrzej Wronka, ks. prof. Jan Adamecki i o. Franciszek Małaczyński OSB – por. Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

¹⁷ Por. H. Sobeczko, *Działalność o. Franciszka Małaczyńskiego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1–2 (1990), s. 78.

obowiązki sekretarza nieoficjalnie. Dopiero nowy przewodniczący komisji bp Franciszek Jop pismem z 15 lutego 1962 dokonał oficjalnego powołania o. Franciszka Małaczyńskiego na sekretarza Komisji Liturgicznej Episkopatu Polski¹⁸. Obowiązki sekretarza komisji o. Franciszek Małaczyński spełniał u boku kolejnych przewodniczących: bpa F. Jopa (1962–1975), bpa S. Jakiela (1976–1983) i bpa T. Rybaka (1983–1988). Pełniąc ten urząd, brał udział w kongresie tłumaczy ksiąg liturgicznych w Rzymie w 1965 roku, a także w kolejnych sympozjach sekretarzy Komisji Liturgicznych Europy w Genewie (1973), Luksemburgu (1975), Salzburgu (1978), Rzymie (1982 i 1984), Lizbonie (1986) i Budapeszcie (1988)¹⁹. Wypada podkreślić, że o. Franciszek Małaczyński jako sekretarz komisji opracował projekt jej regulaminu, który zatwierdziła Konferencja Plenarna Episkopatu Polski 4 października 1978²⁰. Dla prac związanych z tłumaczeniem i wydawaniem ksiąg liturgicznych o. Franciszek Małaczyński zorganizował od 1974 roku sekretariat w Tyńcu, w którym zatrudnił jedną siostrę zakonną. Sekretariat ten istniał do 1988 roku, gdy nowym przewodniczącym komisji został bp Wacław Świerżawski. Jemu o. Franciszek przekazał całe archiwum komisji²¹.

Studia rzymskie

Gdy przy Ateneum św. Anzelma w Rzymie powstał Papieski Instytut Liturgiczny, o. Franciszek Małaczyński podjął tam studia liturgiczne w latach 1963–1965. Ponieważ zajęcia w instytucie odbywały się w godzinach popołudniowych, o. Franciszek mógł uczestniczyć w publicznych sesjach Soboru Watykańskiego II, a także załatwić różne sprawy w kurialnych urzędach rzymskich, między innymi w Kongregacji Obrzędów sprawy związane z zatwierdzeniem nowego zbioru mszy dla diecezji polskich (*Officia propria dioecesium Poloniae*). Oficja te zostały wydrukowane przez firmę Marietti w roku 1965. Gdy 4 grudnia 1963 na kolejnej sesji soboru

¹⁸ Por. tamże, przyp. 38; Archiwum Komisji Episkopatu Polski do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego, Pismo z 15 lutego 1962, s. 83.

¹⁹ Cyt za O. dr Franciszek Stanisław Małaczyński OSB (*W 70-lecie urodzin*), art. cyt., s. 2.

²⁰ Por. Regulamin Komisji Episkopatu Polski do spraw Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego (zatwierdzony przez Konf. Episkopatu dnia 4 X 1978), „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1981), s. 1–5.

²¹ Archiwum Opactwa Tynieckiego, Pamiętnik o. Franciszka Małaczyńskiego (rękopis).

zatwierdzono i ogłoszono tekst konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*, o. Franciszek dokonał – na zlecenie bpa Jopa – tłumaczenia tej konstytucji na język polski²². W okresie studiów rzymskich dla zebrania materiału do swej rozprawy doktorskiej odwiedził ważniejsze ośrodki liturgiczne w Austrii (Salzburg), Niemczech (Monachium, Trier, Maria Laach), Belgii (Maredsous, Chevetogne, Leuven, Affligem i oczywiście opactwo św. Andrzeja Zevenkerken), Francji i Katalonii. Moderatorem jego pracy został o. Burchard Neunheuser OSB z Maria Laach, wykładowca w Instytucie Liturgicznym. Po napisaniu rozprawy doktorskiej *De consuetudinibus liturgicis Poloniae in Sacratissimo Triduo Christi crucifixi, sepulti et suscitati* uzyskał w 1965 roku tytuł doktora teologii ze specjalizacją w liturgii²³.

Praca w Instytucie Liturgicznym w Krakowie

Ponieważ w diecezjach i zgromadzeniach zakonnych brakowało ludzi, którzy mogliby zorganizować duszpasterstwo liturgiczne, arcybiskup metropolita krakowski Karol kard. Wojtyła postanowił zorganizować w Krakowie odpowiednie studium. 6 października 1966 o. Franciszek Małaczyński otrzymał pismo, w którym arcybiskup powierzył mu organizację i kierownictwo Studium Liturgiczno-Duszpasterskiego w Krakowie. Siedziba studium mieściła się w Domu Księży przy ul. św. Marka 10. Na te studia zgłosiło się w krótkim czasie kilkudziesięciu słuchaczy. Zajęcia studium odbywały się w poniedziałki, wtorki i środy. Dwóch wykładowców dojeżdżało z Kielc, inni byli z Krakowa. Na koniec roku odbyło się spotkanie słuchaczy z arcybiskupem Karolem Wojtyłą w Tyńcu i wręczenie słuchaczom świadectw ukończenia kursu. W takiej samej formie odbyły się zajęcia w roku następnym. Gdy wrócił z Rzymu ks. dr Wacław Świerzawski, objął kierownictwo studium, które z kolei przemianowano na Instytut Liturgiczny przy Papieskim Wydziale Teologicznym. O. Franciszek Małaczyński nadal wykładał w tym instytucie przez wiele lat. Równocześnie z powstaniem studium powierzono mu wykłady z liturgii w Arcybiskupim Seminarium Duchownym. W latach siedemdziesiątych o. Franciszek był wykładowcą w Wyższym Seminarium Duchownym

²² Tamże.

²³ Tamże.

w Katowicach, w Studium Teologicznym Paulinów w Krakowie, w Instytucie Teologicznym Misjonarzy w Krakowie, gdzie prowadził także seminarium naukowe. O. Franciszek układał rytuał ślubów zakonnych dla wielu zgromadzeń zakonnych (benedyktynki, duchaczki, urszulanki).

Działalność redakcyjno-publicystyczna

Franciszek Małaczyński jest autorem czterech książek: *Ceremoniał obrzędów Wielkiego Tygodnia*, Warszawa 1958, 216 s.; *Nowa liturgia Wielkiego Tygodnia*, Warszawa 1949, 219 s.; *Kyrieale dla wiernych*, Katowice 1960, 233 s.; *Misterium Paschalne w Polsce, Polskie zwyczaje liturgiczne w Święte Triduum ukrzyżowania, pogrzebu i zmartwychwstania Chrystusa*, Tyniec-Kraków 2006, 112 s., oraz około 50 artykułów w publikacjach polskich i zagranicznych, 12 recenzji i 26 różnych sprawozdań²⁴. Jednakże dziełem życiowym o. Franciszka pozostanie około 30 posoborowych ksiąg liturgicznych aktualnie używanych w Kościele polskim, a przez niego w znacznym stopniu tłumaczonych, prawie w całości zredagowanych i przygotowanych do druku. Wśród nich należy przede wszystkim wymienić: *Mszal rzymski*, Poznań 1963; *Mszal rzymski łacińsko-polski*, Paryż 1968²⁵; *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, wydanie studyjne, Warszawa 1979; *Mszal rzymski dla diecezji polskich*, Poznań 1986; *Obrzędy mszy św. – Ordo Missae*, Paryż 1970; *Liturgia godzin*, t. 1–4; *Liturgia godzin* (wydanie skrócone), *Lekcjonarze mszalne*, t. 1–7; *Rytuał Rzymski: wprowadzenie do niektórych obrzędów sakramentów*; *Obrzędy pogrzebu dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 1978; *Pontyfikał Rzymski: obrzędy bierzmowania według Pontyfikału Rzymskiego*, Katowice 1975; *Obrzędy święceń diakonów, kapłanów, biskupów*, Warszawa 1977; *Obrzędy konsekracji dziewic*; *Obrzędy błogosławieństwa opata i ksieni*; *Obrzędy poświęcenia kościoła i ołtarza*; *Obrzędy poświęcenia olejów*. Należy podkreślić, że polskie księgi liturgiczne nie tylko nie ustępują w jakości opracowania i publikacji zagranicznym, ale je często przewyższają, świadcząc o wysokich umiejętnościach ich redaktora. Zmarły taktownie, ale stanowczo realizował polski model wprowadzania posoborowej odnowy liturgicznej. Okres

²⁴ Por. niżej: Bibliografia publikowanych prac o. dra Franciszka Małaczyńskiego OSB.

²⁵ Za włożony trud w wydanie tego mszału o. Franciszek otrzymał 6 kwietnia 1968 specjalne podziękowanie Prymasa Polski Stefana kard. Wyszyńskiego – por. Archiwum Opactwa Tynieckiego, 1064.

trzydziestoletniego sprawowania urzędu sekretarza Komisji Liturgicznej świadczy o wielkim zaufaniu oraz docenianiu kompetencji liturgicznych o. Franciszka Małaczyńskiego przez polski episkopat.

Bibliografia publikowanych prac o. dra Franciszka Małaczyńskiego OSB²⁶

Książki

- Ceremoniał obrzędów Wielkiego Tygodnia*, Warszawa 1958, 216 s.
Collectio rituum continens excerpta e Rituali Romano Ecclesiis Poloniae adaptato, Katowice 1963, 444 s. (tłumaczenie niektórych rozdziałów, opracowanie redakcyjne).
De cura infirmorum, Katowice 1964, 115 s. (opracowanie redakcyjne).
Komunia święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą świętą, Katowice 1985, 72 s. (opracowanie redakcyjne).
Kyrieale dla wiernych, Katowice 1960, 223 s.
Lekcjonarz mszalny, t. 1–7, Poznań 1972–1977 (opracowanie redakcyjne).
Liturgia godzin, t. II–IV, Poznań 1984–1988 (opracowanie redakcyjne).
Mszał rzymski, Poznań 1963, 1519 s. (przekład tekstów euhologijnych, wstępy).
Mszał rzymski łacińsko-polski, Paryż 1968, 1171 s. (tłumaczenie, opracowanie redakcyjne).
Mszał rzymski dla diecezji polskich, wydanie studyjne, Warszawa 1979, 487 s. (tłumaczenie).
Mszał rzymski dla diecezji polskich, Poznań 1986, 1294 s. (tłumaczenie formularzy mszalnych i prefacji, opracowanie redakcyjne).
Nowa liturgia Wielkiego Tygodnia, Warszawa 1959, 219 s.
Obrzędy bierzmowania, Katowice 1975, 103 s. (tłumaczenie, opracowanie redakcyjne).
Obrzędy chrztu dzieci, Katowice 1972, 119 s. (opracowanie redakcyjne).
Obrzędy chrztu dzieci, wydanie II, Katowice 1987, 144 s. (opracowanie redakcyjne).
Obrzędy pogrzebu, Katowice 1977, 218 s. (tłumaczenie, opracowanie redakcyjne).
Obrzędy pokuty, Katowice 1981, 238 s. (opracowanie redakcyjne).
Obrzędy sakramentu małżeństwa, Katowice 1974, 111 s. (opracowanie redakcyjne).
Obrzędy sakramentu małżeństwa, wydanie II, Katowice 1986, 116 s. (opracowanie redakcyjne).
Officia propria Dioecesium Poloniae, t. 1–2, Torino 1965, 107 + 204 s. (opracowanie redakcyjne).
Sakramenty chorych, Katowice 1980, 239 s. (opracowanie redakcyjne).
Misterium paschalne w Polsce. Polskie zwyczaje liturgiczne w Święte Triduum ukrzyżowania, pogrzebu i zmartwychwstania Chrystusa, Tyniec 2006, 112 s.

²⁶ Poniższe zestawienie publikacji o. Franciszka Małaczyńskiego ukazało się drukiem w „Ruchu Biblijnym i Liturgicznym” 1–2 (1990), s. 2–5, z okazji 70-lecia urodzin autora. To zestawienie dołączam do mojego artykułu z małymi uzupełnieniami.

Artykuły

- Kongres duszpasterstwa liturgicznego w Asyżu, „Homo Dei” 1 (1957), s. 67–73.
- Liturgia Zmartwychwstania w świetle ankiety, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1957), s. 114–124.
- Odrodzenie liturgii Wielkiego Tygodnia, „Ateneum Kapłańskie” 54 (1957), s. 261–276.
- Odrodzenie liturgii Wielkiego Tygodnia, „Tygodnik Powszechny” 15 (1957), s. 1–2.
- Pascha Domini, „Tygodnik Powszechny” 16 (1957), s. 2.
- Polskie zwyczaje liturgiczne wobec odrodzenia liturgii, „Ateneum Kapłańskie” 55 (1957), 396–405.
- Najnowsze przepisy liturgiczne o Mszy św., „Kronika diecezji Włocławskiej” 41 (1958), s. 298–306.
- O nowy przekład Litanii Loretańskiej, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1958), s. 239–247.
- Wkład Piusa XII w odnowę liturgii, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1958), 476–479.
- Geneza i charakter instrukcji S. K. O. o muzyce sakralnej i liturgii, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1959), s. 63–65.
- Nowa instrukcja papieska o muzyce i liturgii, „Tygodnik Powszechny” 7 (1959), s. 2.
- Nowy etap odrodzenia liturgii, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1960), s. 497–637.
- Pismo Apostolskie pap. Jana XXIII „*Rubricarum Instructum*”, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1960), s. 499–502 (tłumaczenie).
- Rubryki Mszału i Brewiarza Rzymskiego, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1960), s. 504–638 (tłumaczenie).
- Kodyfikacja rubryk Mszału i Brewiarza, „Tygodnik Powszechny” 1 (1961), s. 7.
- Nowy przekład Litanii Loretańskiej, „Tygodnik Powszechny” 28 (1961), s. 5.
- Obrzędy Sakramentu Małżeństwa w rozwoju historycznym, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1961), s. 53–57.
- Perspektywy reformy liturgii, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1961), s. 298–311.
- Poprawiony tekst Litanii Loretańskiej, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1961), s. 229–231.
- Spodziewane reformy liturgiczne, „Tygodnik Powszechny” 37 (1961), s. 3, 7.
- Msza św. i my, „Tygodnik Powszechny” 11 (1962), s. 1–2.
- Nowe obrzędy chrztu dorosłych, „Tygodnik Powszechny” 36 (1962), s. 2.
- Prace przedseminaryjnej Komisji Liturgicznej, „Tygodnik Powszechny” 33 (1962), s. 3.
- Reforma obrzędów chrztu dorosłych, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1962), s. 296–298.
- Liturgia w życiu i działaniu papieża Jana XXIII, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1963), s. 162–167.
- Nowy rytuał dla Polski, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1963), s. 211–219.
- Wychowanie alumna i kapłana przez liturgię, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2–3 (1963), s. 113–123.
- Zasady odnowy liturgii, „Ateneum Kapłańskie” 67 (1964), s. 175–184.
- Szczyt i źródło życia Kościoła, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1965), s. 14–20.
- Święta Kongregacja Obrzędów, Dekret ogólny ogłaszający obrzędy koncelebry oraz Komunii św. pod dwiema postaciami, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1966), s. 145–147 (tłumaczenie).
- Chrzest w odrodzonej liturgii Wielkiego Tygodnia, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1–2 (1968), s. 47–54.

- Funkcja wychowawcza liturgii*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4–5 (1968), s. 244–251.
- Nowe Kanony Mszy św.*, „Tygodnik Powszechny” 38 (1968), s. 1–2.
- Przebieg odnowy obrzędów Mszy św.*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1972), s. 291–303.
- Liturgia a świętość kapłana*, „W nurcie zagadnień posoborowych” 5 (1972), s. 443–450.
- Obrzędy wtajemniczenia chrześcijańskiego dorosłych*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1973), s. 7–14.
- Nurt liturgiczny w adhortacji papieża Pawła VI o kulcie N. Maryi Panny*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1975), s. 252–258.
- Odnowa liturgii w Polsce po II Soborze Watykańskim*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 29 (1976), s. 189–194.
- Rekolekcje dla kapłanów na tle pontyfikatu rzymskiego*, „W nurcie zagadnień posoborowych” 11 (1978), s. 409–434.
- Błogosławieństwa w mszale Pawła VI*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1979), s. 228–234.
- Praca nad odnową błogosławieństw w Polsce*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1980), s. 29–35.
- Aspekty liturgiczne listu Jana Pawła II ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji polskiej*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1980), s. 284–288.
- Duchowość diakona, prezbitera i biskupa w świetle obrzędów święceń*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1983), s. 312–320.
- Prace nad polskim przekładem Liturgii Godzin*, „Ateneum Kapłańskie” 101 (1983), s. 24–32.
- Funkcja świątyni katolickiej w świetle teologii, liturgii i tradycji*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1984), s. 208–216.
- Wydawanie ksiąg liturgicznych w języku polskim*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4–5 (1985), s. 321–331.
- Odnowiona liturgia ślubów zakonnych*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1986), s. 482–490.
- Mszał rzymski dla diecezji polskich*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1987), s. 49–58.

Recenzje

- Pius Parsch, *Rok liturgiczny*, „Ateneum Kapłańskie” 55 (1957), s. 470–471.
- Dom Thierry Maertens, *Au Coeur de Notre Pastorale. La Semaine Sainte*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1958), s. 175–176.
- A. Bugnini CM, C. Braga CM, *Ordo hebdomadae Sanctae instauratus - Comentarium*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1958), s. 176.
- Ks. Piotr Turbak, „*Pójdź za mną*” - *Modlitewnik zakonny*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1958), s. 572–574.
- Collectio Decretorum ad Sacram Liturgiam Spectantium ab anno 1927 ad annum 1946*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1959), s. 325.
- Jedynemu Bogu. Modlitewnik dla Archidiecezji Gnieźnieńskiej*, praca zbiorowa, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1959), s. 213–215.
- Pius Parsch, *Rok liturgiczny*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1959), s. 110–111.
- Ks. Jan Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, wydanie przerobione i powiększone pod redakcją ks. Wendelina Świerczka CM, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1961), s. 270–271.
- Ordo Anni Sancti celebrandi in ecclesiis particularibus*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4–5 (1974), s. 291–292.

R. Falsini, *La Cresima sigillo delio Spirito*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1–2 (1975), s. 88.
F. Pancheri, *La Cresima sigillo delio Spirito*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1975), s. 143.
Obrzędy bierzmowania, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1–2 (1975), s. 87–88.

Sprawozdania, wiadomości i uwagi

- Pierwszy Międzynarodowy Kongres Duszpasterstwa Liturgicznego w Asyżu*, „Ateneum Kapłańskie” 54 (1957), s. 283–292.
- Pierwszy Międzynarodowy Kongres Duszpasterstwa Liturgicznego w Asyżu*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1957), s. 125–133.
- Nowe Księgi Liturgiczne na Wielki Tydzień*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 2 (1958), s. 172–173.
- Pierwszy polski kongres muzyki gregoriańskiej na Jasnej Górze 23–24 IX 1958*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1958), 547–549.
- Śp. diakon Pius Naróg OSB, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1959), s. 511–512.
- Dni gregoriańskie zakonnice*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1961), s. 266–267.
- Moralność wynika z misterium. Wnioski z obrad nad małżeństwem Francuskiego Ośrodka Duszpasterstwa Liturgicznego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1961), s. 68–71.
- Wyjaśnienie nowego Kodeksu Rubryk*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1961), s. 262–263.
- Zmiany w Kodeksie Rubryk*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 6 (1961), s. 330.
- Komentarz do „Sacra Rituum Congregatio Instructio Pro Sacerdote Infirmo vel Caecutiente...”*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 3 (1962), s. 182–183.
- Ustanowienie patronów Polski*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 5 (1962), s. 313–314.
- Śp. opat Teodor Neve OSB, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1963), s. 222–223.
- Pierwsza koncelebrowana Msza św. w Rzymie*, „Tygodnik Powszechny” 33 (1964), s. 6.
- Modlitwy mszalne*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1966), s. 57–58.
- Modlitwa Eucharystyczna (3)*, „Msza Święta” 1 (1969), s. 6–7 (tłumaczenie).
- Reforma roku kościelnego i kalendarzowego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1970), s. 1–2.
- Ostatnie pożegnanie*, „Tygodnik Powszechny” 27 (1978), s. 2.
- Erneuerung der Liturgie in Polen nach dem II Vatikanischen Konzil*, „Heiliger Dienst” 32 (1978), s. 179–183.
- Die polnische Übersetzung der Liturgia Horarum*, „Liturgisches Jahrbuch” 29 (1979), s. 248–249.
- Spotkanie przewodniczących Diecezjalnych Komisji do spraw Liturgii*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1981), s. 72.
- 25 rocznica powstania Papieskiego Instytutu Liturgicznego w Rzymie*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1987), s. 70–71.
- Spotkanie sekretarzy Narodowych Komisji Liturgicznych Krajów Europejskich w Lizbonie*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 1 (1987), s. 68–70.
- Missale Romanum Dioecesium Poloniae*, „Notitiae” 23 (1987), s. 1254–1260.
- Jak powstał nowy lekcjonarz mszalny?*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny” 4 (1988), s. 178–184.
- Wersja skrócona czy wersja do wyboru*, „Tygodnik Powszechny” 42 (1988) n. 5, s. 2.

